

*Dr Ewa Kula
Zakład Pedagogiki
i Historii Wychowania*

**Program nauczania
Pedagogiki porównawczej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na
kierunku pedagogika w roku akademickim 2009/2010.**

Założenia i cele przedmiotu:

Zapoznanie z funkcjonowaniem współczesnych systemów edukacyjnych, ich przemianami oraz reformami szkolnictwa. Wartościowanie zjawisk wychowawczych w różnych układach rzeczywistości. Analizowanie rozwiązań praktycznych występujących w różnych systemach edukacyjnych. Rozumienie relacji istniejących między społeczeństwem a oświatą.

Treści programowe:

Pedagogika porównawcza jako subdyscyplina pedagogiczna: geneza, koncepcje, główni przedstawiciele. Metody badań w pedagogice porównawczej. Modernizacja programów kształcenia. Rola szkół sektora państwowego, publicznego i prywatnego. Modele wyższych uczelni. Globalizacja współczesnego świata. Główne trendy rozwojowe, naczelné kierunki i orientacje współczesnej pedagogiki. Systemy oświatowe w wybranych krajach Unii Europejskiej i świata, realizacja programów: Sokrates, Leonardo, Tempus. Sposoby zarządzania oświatą. Reformy oświatowe przeprowadzane w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Polski system oświatowy na tle przemian edukacyjnych współczesnej Europy. Kształcenie i doksztalcanie nauczycieli w Polsce i wybranych krajach UE. Oświata dorosłych i kształcenie permanentne.

Absolwenci kierunków pedagogicznych w trakcie realizacji wymienionej tematyki powinni zdobyć umiejętność analizowania, porównywania i wartościowania polityki oświatowej systemów edukacyjnych we współczesnym świecie w powiązaniu z problemami jego rozwoju kulturowego, społeczno-ekonomicznego i politycznego.

Tematyka wykładów:

1. Pedagogika porównawcza jako dyscyplina naukowa (2 godz.)

- geneza pedagogiki porównawczej
- miejsce pedagogiki porównawczej wśród innych nauk pedagogicznych
- metodologia badań porównawczych w pedagogice - koncepcje

2. Współczesne przemiany systemów edukacyjnych w świecie (2 godz.)

- rozwój oświaty po II wojnie światowej
- międzynarodowa współpraca w dziedzinie oświaty
- czynniki wpływające na funkcjonowanie współczesnych systemów edukacyjnych
- istota i znaczenie międzynarodowych raportów o stanie oświaty

3. Wybrane aspekty międzynarodowej współpracy w dziedzinie oświaty i wychowania (2 godz.)

- działalność UNESCO
- międzynarodowe konwencje, deklaracje i paktów praw człowieka
- prawa człowieka w edukacji współczesnej
- dziecko i jego prawa

4. Geneza i warunki funkcjonowania polskiego systemu oświatowego: (2 godz.)

- kształtowanie się podstaw systemu oświatowego w Polsce I połowy XX wieku
- polityka oświatowa, zarządzanie oświatą, organizacja kształcenia i wychowania po II wojnie światowej
- reformy oświaty 1944, 1948, 1961, 1973, 1991 i 1999.

5. Główne idee oświatowe w świetle raportów Klubu Rzymskiego (2 godz.)

- edukacja nowoczesna
- wychowanie dla pokoju
- możliwości i bariery rozwoju
- powszechne i ustawiczne uczenie się
- szkoła przyszłości

6. Systemy oświatowe w wybranych krajach Unii Europejskiej (4 godz.)

- polityka oświatowa państw UE
- typologia systemów szkolnych, ich finansowanie
- struktury organizacyjne systemów szkolnych UE
- kształcenie nauczycieli - przegląd koncepcji

7. System edukacji w Polsce na tle przemian oświatowych współczesnej Europy (4 godz.)

- reforma systemu edukacji
- kształcenie nauczycieli
- przemiany szkolnictwa wyższego w świetle realizacji Procesu Bolońskiego

8. Kształcenie i doksztalcanie nauczycieli w Polsce i wybranych krajach UE (4 godz.)

- cechy dobrego nauczyciela
- organizacja i formy kształcenia kandydatów na nauczycieli
- status społeczno-zawodowy nauczyciela w Polsce i w wybranych krajach (Finlandia, Holandia, Wielka Brytania, Dania).
- doskonalenie pedagogiczne nauczycieli

9. Szkolnictwo wyższe w Polsce na tle porównawczym (4 godz.)

- rozwój kształcenia na szczeblu wyższym
- struktura i organizacja szkół wyższych
- kierunki przemian szkolnictwa wyższego w świetle założeń i realizacji Procesu Bolońskiego (Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego, jakość kształcenia, ECTS, akredytacja, suplement do dyplomu)

10. Przemiany oświatowe w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (Rosja, Czechy, Słowacja, Ukraina) (4 godz.)

- reformy szkolne
- kształcenie i doksztalcanie nauczycieli
- zagrożenia i szanse przemian oświatowych

Literatura podstawowa:

1. Adamczyk M., Ładyżyński A., *Edukacja w krajach rozwiniętych. Skrypt dla studentów z pedagogiki porównawczej*, Oficyna Wydawnicza Fundacji Uniwersyteckiej, Stalowa Wola 1999.
2. *Edukacja. Jest w niej ukryty skarb. Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji*. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Wydawnictwa UNESCO, Warszawa 1998.
3. *Edukacja w świecie współczesnym. Wybór tekstów z pedagogiki porównawczej*, pod red. R. Lepperta, Wyd. Impuls, Kraków 2000.
4. Iwanowska-Mačkowiak M., *Programy edukacyjne i zawodowe w Unii Europejskiej. Stan prawny kwiecień 2006 r.* Warszawa : Wydawnictwo C. H. Beck, 2006.
5. Pachociński R., *Oświata XXI wieku. Kierunki przeobrażeń*, IBE Warszawa 1999.
6. Pachociński R., *Zarys pedagogiki porównawczej*, IBE Warszawa 1998.
7. Pachociński R., *Pedagogika porównawcza. Podręcznik akademicki*, wyd. 2 popr. I uzup., Wydawnictwo Akademickie „Żak” Warszawa 2007.
8. Pachociński R., *Oświata i praca w erze globalizacji*, IBE Warszawa 2006.
9. Prucha J., *Pedagogika porównawcza. Podręcznik akademicki*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2004.
10. Śliwerski B., *Jak zmieniać szkołę? Studia z polityki oświatowej i pedagogiki porównawczej*, Wyd. 2, Kraków, Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2008.

Literatura uzupełniająca:

1. *Biała Księga Kształcenia i Doskonalenia. Nauczanie i uczenie się. Na drodze do uczącego się społeczeństwa*. Warszawa 1997.
2. Bogaj A., *Kształcenie ogólne. Między tradycją a ponowoczesnością*. Warszawa 2000.
3. Bogaj A., Kwiatkowski S.M., Szymański M.J., *Edukacja w procesie przemian społecznych*, Warszawa 1998.
4. Bybluk M., *Przemiany edukacji w Rosji u schyłku XX wieku. Studia i szkice historyczno-pedagogiczne*. Toruń 1998.
5. Dąbrowa-Szeffler M., Jabłeczka J., *Szkolnictwo wyższe w Polsce. Raport dla OECD* Warszawa : Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 2007.
6. *Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego. Antologia dokumentów i materiałów*, wybór i oprac. E. Kula i M. Pękowska, wyd. 2 popr. i poszerzone, Wydawnictwo Wszechnicy Świętokrzyskiej, Kielce 2006.
7. Illich I., *Spoleczeństwo bez szkoły*. Warszawa 1976.
8. *Kompetencje współczesnego nauczyciela*, pod red. K. Żegnałka, Wyd. WSP TWP, Warszawa 2008.
9. *Kształcenie nauczycieli w wybranych krajach świata* / red. Lidia Burzyńska [et al.] ; Centre for Adult Educators. Linköping University Sweden, Faculty of Social sciences. University of Gdańsk Poland 1998. Gdańsk : "Okrętownictwo i Żegluga" ; Linköping : LU. Faculty of Health Sciences, 1998.
10. Łomny Z., *Człowiek i edukacja wobec przemian globalnych*. Opole 1995 (2 wyd. Radom 1996).
11. Majewski St. *Organizacja szkolnictwa średniego ogólnokształcącego w województwie kieleckim : 1944-1961*. Kielce, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego, 1995.

12. Majewski St., *Przemiany szkolnictwa ogólnokształcącego w województwie kieleckim 1961-1975*, Kielce : Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego, 2000.
13. Melosik Z., *Współczesne amerykańskie spory edukacyjne*. Poznań 1994.
14. Pachociński R., *Edukacja nauczycieli w krajach Unii Europejskiej*, Warszawa 1994.
15. Rabczuk W., *Polityka edukacyjna Unii Europejskiej. Nowe konteksty*. Warszawa : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, 2007.
16. Rabczuk W., *Szkolnictwo prywatne w świecie*. Warszawa 2000.
17. *Rola rodziców w systemach edukacyjnych Unii Europejskiej*, Warszawa 1999.
18. *Struktury systemów kształcenia ogólnego i zawodowego w Unii Europejskiej*, Warszawa 1998.
19. *Szkolnictwo wyższe w Europie i w Polsce w świetle założeń i realizacji procesu bolońskiego*, pod red. E. Kuli i M. Pękowskiej, Wyd. Wszechnicy Świętokrzyskiej, Kielce 2004 .
20. Świętochowska U., *Systemy edukacyjne cywilizacji przełomu XX i XXI wieku*, Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2001.
21. Tadeusiewicz G., *Edukacja w Europie. Szkoła, nauczyciel, doradztwo zawodowe*. Warszawa-Łódź 1997.
22. Wojnar I., Bogaj A., Kubin J., *Strategie reform oświatowych na tle porównawczym*, Warszawa 1999.

Kryteria zaliczenia przedmiotu:

- obecność na zajęciach
- pozytywna ocena z egzaminu